

Helsetilsynet og tilsyn med IKT

Fra en kartlegging i spesialisthelsetjenesten
Hva fant vi om 'Øvelser i egen virksomhet'

NIFS: Øvelser i egen virksomhet, 28.4.2021
Ivar Terje Solberg

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Statlige virkemidler

- Lover og forskrifter
- Finansiering
- Organisering
- Utdanning
- Råd/veiledning

Målet for tilsynene vi gjør er å bidra til bedre helsetjenester.

Tilsyn med IKT

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Helsetilsynet tilpasser seg utviklingen.

- Faglig utvikling:
  - Et helsevesen uten IKT-støtte har blitt gradvis mer og mer utenkelig
- I Oppdragsdokumentet for 2019 ble Helsetilsynet pålagt å etablere ressurser slik at vi også kunne føre tilsyn med IKT-løsningene som brukes

Vår nisje?

- Vi skal samarbeide med og unngå overlapp med:
  - Datatilsynet
  - Riksrevisjonen
  - DSB
  - Legemiddelverket
  - NSM
- Konklusjon:
  - Vi skulle fokusere på det brukernære
    - Hvordan understøtter IKT-løsningene forsvarlig pasientbehandling?

Forsvarlig pasientbehandling uten IKT? Fra en kartlegging i 17 sykehus

Hva fant vi om øvelser?

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Om kartleggingen

- En kartlegging av kritiske system, risikovurderinger og nødrutiner for IKT-system
- 17 virksomheter (helseforetak / private sykehus)
  - Bygger på tidligere kartlegging i 5 sykehus
- 69 spørsmål
- Mottok ca. 350 vedlegg
- Oppfølgingssamtaler for avklaring
- Rapport publisert 13.4.

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Mye godt arbeid, men svakheter.

- Arbeider systematisk med å utarbeide nødrutiner og sørger for at helsepersonellet øver på å bruke de.
- Men, svakheter:
  - Lite fokus på bortfall av all IKT
  - Generelt lite fokus på mange samtidige hendelser
  - For svake nødrutiner og/eller øvingsregimer for noen tekniske løsninger som stans-, pasientalarmer og telefoni.

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Vi spurte om det var laget en egen nødrutine for bortfall av all IKT?

- 2 har ikke utarbeidet nødrutiner for bortfall av all IKT.
- 8 svarer at de har dette.
  - Vi tviler på om disse er dekkende.
- 7 oppgir å delvis ha dette.

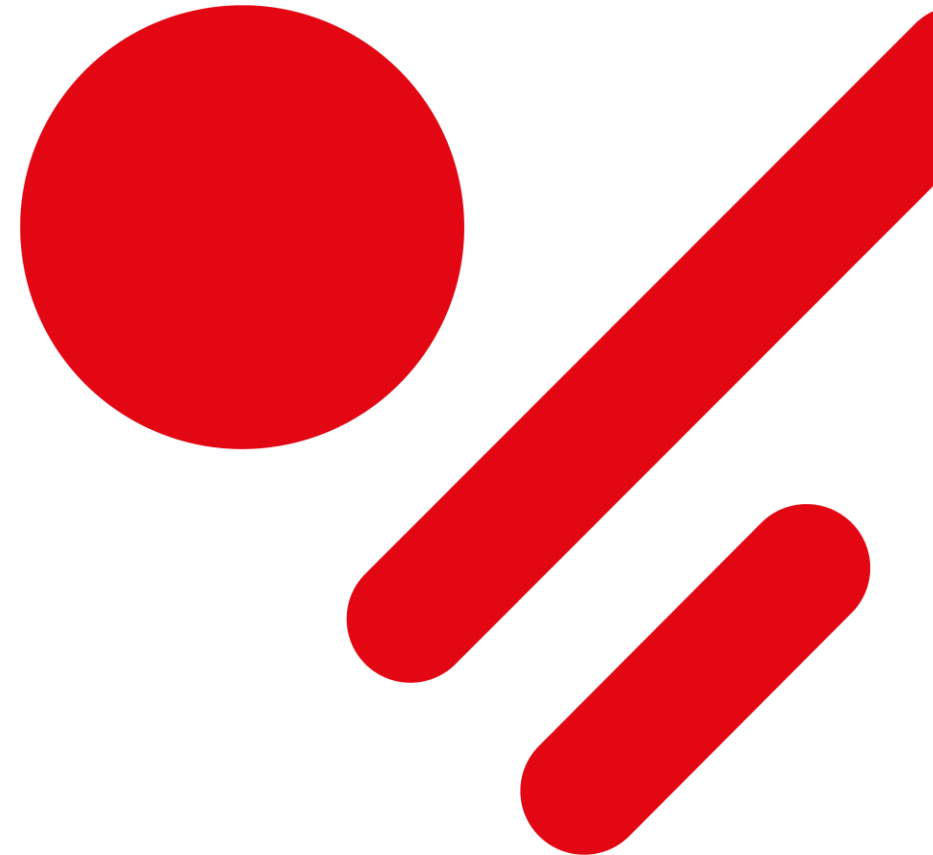
På spørsmål om de har testet nødrutinene i øvelser svarer de:

- Testet i reell drift: 8
- Ja, i øvelse: 4
- Nei, ikke gjort øvelse: 5

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Hva er lovet kvalitet?

- 14 har svart at oppetid er estimert per måned, en per år og to vet ikke.
  - 99,7 % oppetid er på mnd basis 133 minutter utilgjengelighet, pr år er det over et døgn.
- Alle måler tilgjengelighet i datasenteret, ikke 'på pultene'.
- Vi så ikke i svarene noe om konsekvenser hvis driftsleverandøren ikke leverte som avtalt.

Alle har SLA-avtaler, men vet egentlig ikke så mye om hva de er lovet av reell tilgjengelighet.

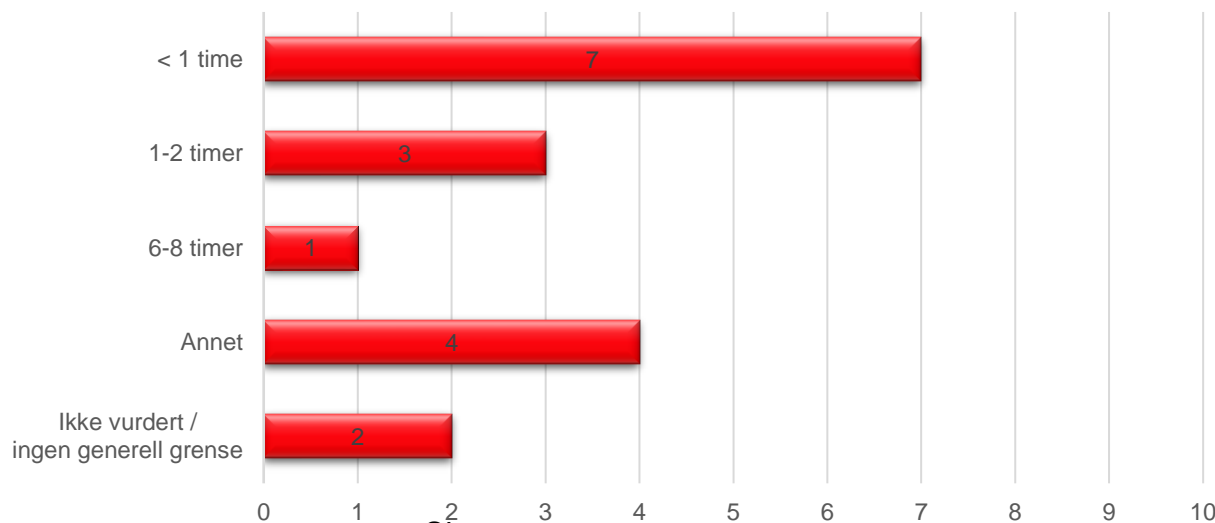

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Hvor lenge kan journalsystemet være borte før det blir vesentlig risiko for svikt i noen (forsvarlige) helsetjenester?

Tid før risiko i svikt i forsvarlige helsetjenester ved bortfall av DIPS/DocuLive

Sitat:

Bortfall mer enn 15 minutter medfører at operasjoner og polikliniske konsultasjoner må utsettes, mer enn 1 time bortfall medfører en vesentlig risiko for svikt i utførelsen av helsetjenester.

EPJ-tilgang er forutsetningen for trygg pasientvurdering i mange akutte situasjoner og svikt i forsvarlighet inntrer få minutter etter en tilgang er borte.

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Det gjøres risikovurderinger

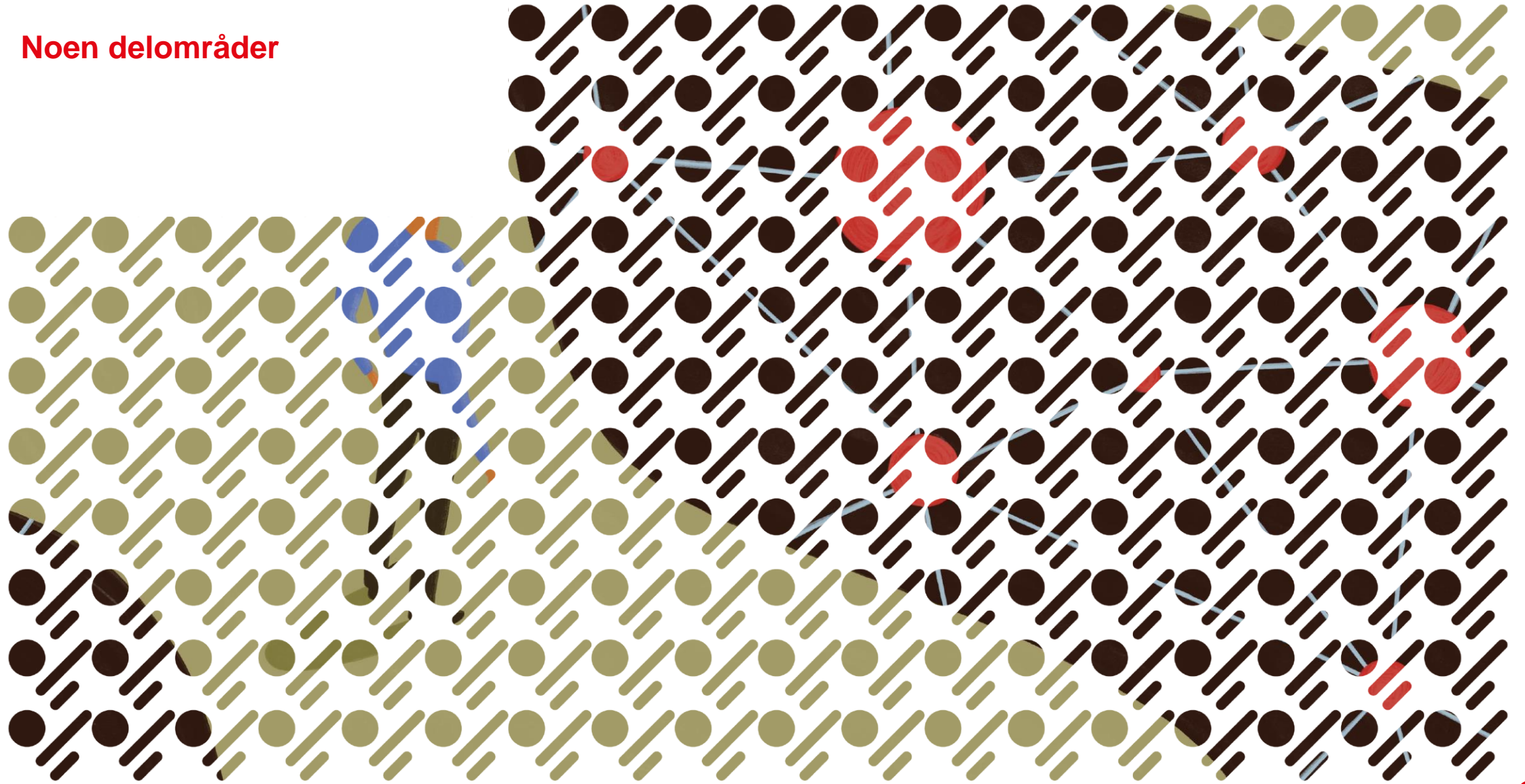
- Gruppene som gjør risikovurderinger har overvekt av avsatte i 'teknologiroller'
- Risikovurderinger behandler system for system og ikke hele arbeidsprosessene
- Og fokuset er på
  - Tilgjengelighet
    - Men, ikke på at helsearbeideren har tilgang til rett informasjon
  - Konfidensialitet
  - Integritet
    - System for system, ikke totalintegritet

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Noen delområder

Akutt Medisinske Kommunikasjonssentral (AMK)

- AMK-sentralene har gode øvingsrutiner for nødrutinene for de mest sentrale systemene sine
  - Alle har øvd på nødrutine for AMIS det siste halvåret
  - Alle har øvd på nødrutine for Transmed i løpet av de siste to årene.
De fleste øvelsene er gjort mens kartleggingen pågikk
  - Alle, unntatt en virksomhet har øvd på nødrutinen ved bortfall av 113
- Alle, unntatt en, har nødrutine for bortfall av Nødnett
  - Telefoni er sentralt i disse

Men, ingen har avtale med AMK-sentral utenfor egen region, slik de ble pålagt i 2012.

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Journal og Kurvesystemene.

- Hyppige driftsstanser gjør at nødrutinene testes.
- Men, uklart om slike tester er omfattende nok og fører til systematisk forbedring av nødrutinene. For eksempel:
  - Hvis Journalsystemet er utilgjengelig og en ny pasient kommer til akuttmottaket, har de ingen annen informasjon om pasienten enn det vedkommende forteller selv.
  - En omfattende test av nødrutinen hadde avslørt dette.
  - Kjernejournal baserer seg på tilgangsstyring i virksomhetenes fagsystem. Dermed mistes denne tilgangen når fagsystemet svikter.
  - En bredere test av nødrutinen ville ha avslørt dette.

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Radiologi og nødrutiner

- Fokus for de innsendte nødrutinene er å sikre den akuttmedisinske driften.
  - Andre problemstillinger som for eksempel polikliniske problemstillinger utsettes til systemet er tilbake i vanlig drift.
  - «Grunnet vanskelig arbeidsflyt for radiologiene vil kun de undersøkelsene der svar har akutt diagnostisk konsekvens få midlertidig svar»
- *Øvelser i bruk av nødrutiner*
  - Fire virksomheter har øvd på bruk av nødrutinen de siste seks måneder.
  - Åtte virksomheter har øvd på bruk av nødrutine de siste 6-20 måneder.
  - Fem har ikke øvd.

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Telefoni ('Fasttelefon' DECT, IP etc)

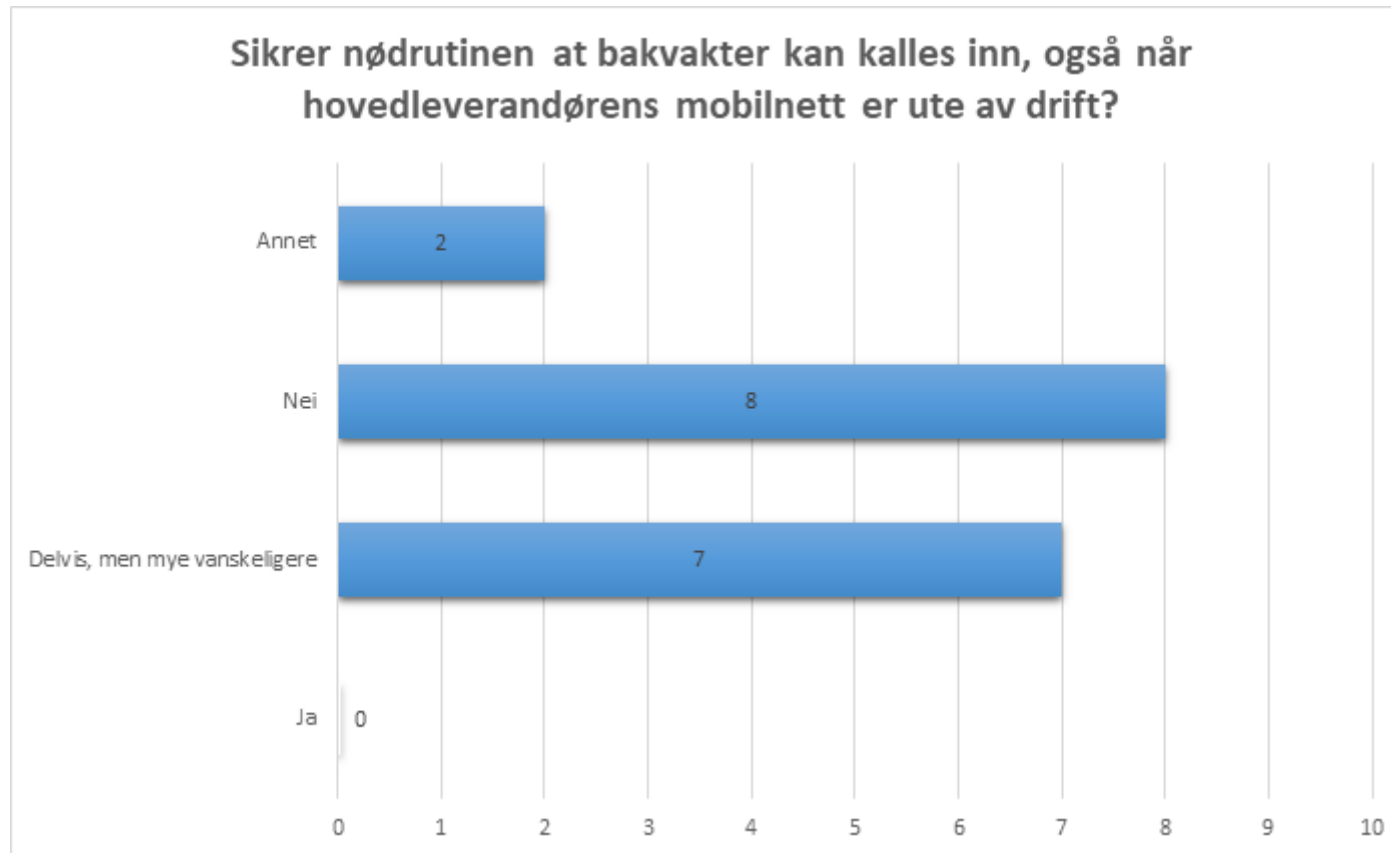
- Virksomhetene ble spurt om når helsepersonell sist ble øvd i nødrutinene for de ulike telefoniløsningene.
  - Ni virksomheter har ikke øvd på nødrutine for ulike telefoniløsninger.
  - Tre virksomheter svarte at de sist øvde på nødrutinene for telefoni i 2016.
  - Fem virksomheter har øvd på nødrutinene for telefoni siste to år.
- Telefonsystemer brukes ofte i nødrutiner ved annet bortfall.
  - Vi så ikke noen nødrutiner/risikovurderinger der samtidig bortfall av telefoni og EPJ etc var vurdert.
    - Her er det en økt risiko når telefoni flyttes til datanettet.

Helsetilsynet

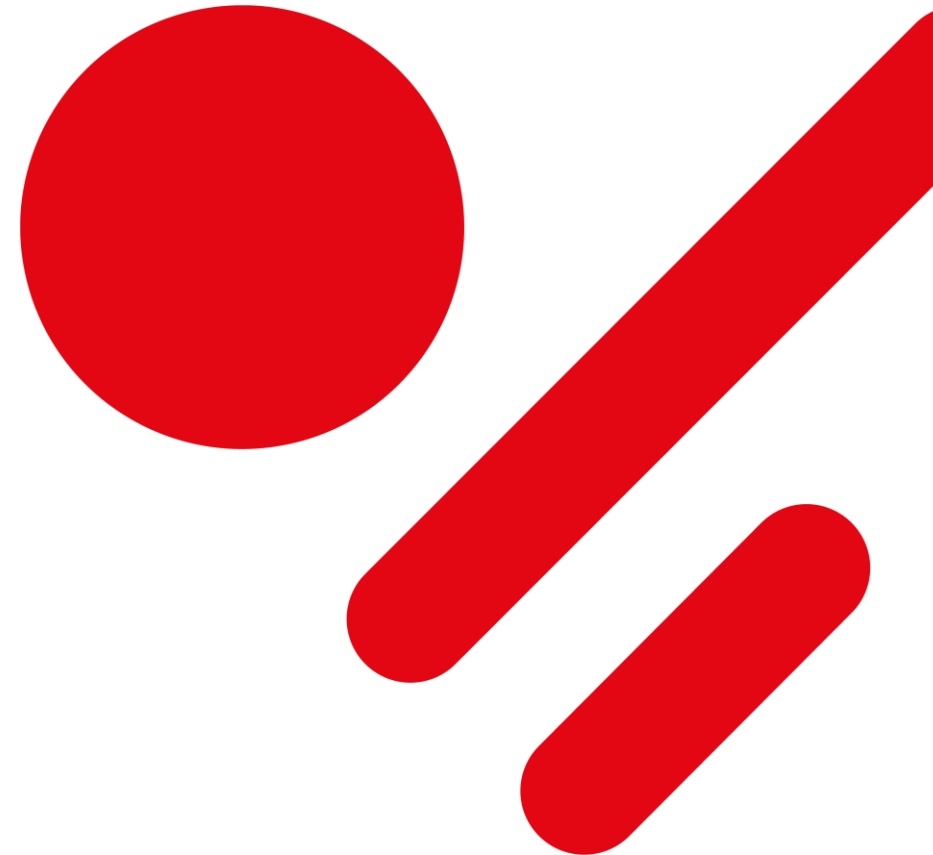
TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Mobiltelefoni.

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Sykesignalanlegg

3 av 17 virksomheter (18 %) mangler nødrutiner for sykesignalsystem.

Som nødrutine planlegger noen å gi 'friske' pasienter bjeller, la pasienter ligge med åpne dører, øke bemanning eller føre hyppig tilsyn med pasienter som ikke kan varsle selv.

Innsendte avvik viser eksempel på at man ikke har oppnådd kontakt med personell med akutfunksjoner ved bortfall av sykesignalsystem.

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Stansalarmer

- 9 av 17 foretak (53 %) svarer at de aldri har øvd i bruk av nødrutinen for bruk ved bortfall av stansalarmer.
- De resterende foretakene oppgir å ha øvd på rutinen det siste året.

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Oppsummering.

- Det øves, men påfallende mange tester var gjort mens kartleggingen var pågikk.
- Risikovurderinger har fokus på teknologi/personvern og ikke like mye på de nye arbeidsprosessene.
- Nødrutiner og øvelser er system for system og ikke på at mye kan svikte samtidig.
- De mest stabile løsningene er dårligst dekket av nødrutiner/øvelser.
  - Dette er farlig når driftsmiljøet for disse endres, kanskje uten at sykehusene informeres skikkelig om dette. Eks. telefoni -> IP.

Spørsmål?

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE

Takk for oppmerksomheten.

Rapporten med detaljene finnes her.

<https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/tilsyn-med-ikt/>

Helsetilsynet

TILSYN MED BARNEVERN, SOSIAL- OG HELSETJENESTENE